

Nr 158.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående ifrågasatt överenskommelse mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Sydsvenska kraftaktiebolaget angående vattenhushållningen vid vissa vattenfall i Lagan; given Stockholms slott den 12 mars 1918.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att överenskommelse mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Sydsvenska kraftaktiebolaget, å andra sidan, angående vattenhushållningen vid Skogabyfallen samt nedanför desamma i Lagan belägna vattenfall må träffas i huvudsaklig överensstämmelse med i nämnda statsrådsprotokoll angivna grunder.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Schotte.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 mars 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde:

Med bifall till av Kungl. Maj:t i ämnet gjord framställning medgav 1906 års riksdag, att Kungl. Maj:t finge, intill ett sammanlagt belopp av 5 miljoner kronor, besluta om inköp av sådana, helt eller delvis i enskild ägo befintliga vattenfall, som inom den närmaste framtiden kunde erfordras för drift av statens järnvägar, varjämte riksdagen ställde för ändamålet erforderliga medel till Kungl. Maj:ts förfogande.

Genom beslut den 30 januari 1907 uppdrog Kungl. Maj:t därefter åt järnvägsstyrelsen att för statens räkning inköpa den i Lagan belägna Karseforsen, och skulle de med köpet förenade kostnaderna bestridas av förenämnda av riksdagen anvisade medel.

Nedanför Karseforsen, som numera står under vattenfallsstyrelsens förvaltning, närmare Lagans utlopp i Kattegatt, ligger det likaledes staten tillhöriga och under samma styrelsens förvaltning stående fallet vid Laholm. De närmast ovanför Karseforsen belägna fallen tillhöra Sydsvenska kraftaktiebolaget och benämnas Skogabyfallen.

Med skrivelsen den 27 februari 1918 har nu vattenfallsstyrelsen för Kungl. Maj:ts prövning och godkännande överlämnat ett mellan styrelsen, å ena, samt kraftbolaget, å andra sidan, preliminärt ingånget avtal angående vattenhushållningen vid förenämnda fall; och torde detta avtal få såsom bilaga fogas vid protokollet.

I sin skrivelse anför styrelsen följande:

»I en den 22 december 1911 dagtecknad skrivelse till vattenfallsstyrelsen anhöll Sydsvenska kraftaktiebolaget att få utbyta bolagets fall vid Floboda mot det kronan tillhöriga, under styrelsens förvaltning stående Laholmsfallet, ävensom att få arrendera den likaledes under vattenfallsstyrelsens förvaltning lydande Karseforsen. Vidare framhöll bolaget, att bolaget i varje fall vore betänkt på att utbygga Skogabyfallet, beläget strax ovan Karseforsen, samt att det i samband härmed torde vara lämpligt att få ordnat rörande den del av detta fall, som berörde Karseforsen.

Underhandlingar om de sålunda väckta frågorna, vilka i betraktande av de betydande fall, som i Lagan äro i kronans hand, måste vara av synnerlig vikt för statens kraftverkspolitik, hava med kortare avbrott sedermera fortgått. Vad angår Karseforsen, är det att märka, att detta fall inköpts för att vid behov användas för elektrifiering av statens järnvägar. Beträffande Laholmsfallet pågår ännu den utredning om dess bebyggande, vartill Kungl. Maj:t den 13 mars 1914 anvisat medel. Någon upplåtelse av dessa fall kan under sådana förhållanden enligt vattenfallsstyrelsens förmenande icke för närvarande ifrågakomma.

För den blivande kraftstationen vid Karseforsen är det emellertid av stort intresse, att Skogabyfallen och Karseforsen utbyggas enligt enhetlig plan för vattenhushållningen, därför att Karseforsen är belägen omedelbart nedanför Skogabyfallen, utan något mellanliggande regleringsmagasin. Även för Laholmsfallet kan en dylik plan vara till gagn, ehuru i mindre grad, därför att ett relativt stort regleringsmagasin kan erhållas direkt ovanför Laholmsstationen.

Kraftstationen vid Karseforsen kommer, som ovan nämnts, med all sannolikhet att lämna en väsentlig del av den kraft, som vid en eventuell elektrifiering av bannätet erfordras för statens järnvägar i Sydsvrige. Med hänsyn till den höga fallhöjden kan Karseforsen lämpligen tjänstgöra som toppbelastningscentral och sålunda upptaga de ideligen återkommande, kortvariga, men till effekten betydande belastningsstötar, som äro karaktäristiska för järnvägsdriften och som, bland annat, uppstå vid startning av tågen och då tågen passera uppför stigningar. Om kraft ytterligare kommer att uttagas från de relativt låga fallen vid Laholm och Floboda eller från ångreservcentraler, är det önskligt, att dessa få lämna relativt jämt krafttillskott, därför att byggnadskostnaderna för de lägre fallen bliva förhållandevis höga, och därför att ångreservcentraler arbeta med dålig bränsleekonomi, om belastningen är i väsentlig grad varierande. Enahanda

blir förhållandet, om krafttillskott behöves från Göta älvsverken. Detta krafttillskott måste då överföras synnerligen lång väg och bör därför uttagas så jämnt som möjligt, för att icke kostnaderna för överföringen skola bli alltför betungande. Åtskilliga skäl tala alltså för, att Karseforsen användes för den variabla delen av de sydsvenska järnvägarnas kraftbehov. Emellertid försvåras denna arbetsuppgift därigenom, att, som förut sagts, något regleringsmagasin ej finnes ovanför Karseforsen. Vattenfallsstyrelsen har därför i första rummet inriktat sina strävanden på att erhålla rättighet att indämma lämplig del av det kraftbolaget tillhöriga fallet ovanför Karseforsen, så att tillräckligt regleringsmagasin erhålles för utjämning av spetsarna i kraftuttagningen för järnvägsdriften. Detta regleringsmagasin är emellertid även nödvändigt för att utjämna andra karaktäristiska olikheter mellan kraftförbrukningen å bolagets nät samt järnvägsdriften. Under industriens måltidsraster, då det kan vara lämpligt att kraftgenereringen vid Skogabyfallen minskas, under det att järnvägsdriften pågår utan inskränkning, kan detta utjämningsmagasin sålunda underlätta en rationell vattenhushållning ävensom vid många andra tillfällen under dygnets lopp, då förbrukningskurvorna för de olika kraftstationerna, även bortsett från de mera kortvariga växlingar i kraftuttagningen för järnvägsdriften, avvika från varandra.

För såväl kronan som kraftbolaget är det därjämte av intresse att kunna variera framrinningen av vattenmängden genom Skogabyfallen och Karseforsen, så att under nätter och söndagar, då kraftuttagningen minskas, vattenframrinningen kan i motsvarande mån reduceras.

Utgående från dessa önskemål har vattenfallsstyrelsen med kraftbolaget avslutat preliminärt avtal rörande reglering av vattenavrinningen i Lagan. Genom detta avtal löses det förut berörda problemet på ett för vattenfallsstyrelsen synnerligen tillfredsställande sätt. Kraftbolaget lämnar kronan tillstånd att i erforderlig grad verkställa uppdämning ovanför Karseforsen mot ersättning till bolaget genom motsvarande leverans av elektrisk energi. Genom denna uppdämning skapas alltså det erforderliga utjämningsmagasinet mellan de båda fallen. Bolaget förbinder sig ytterligare att ovanför Skogabyfallen genom uppdämning skapa en betydande dammsjö, tillräcklig att utjämna alla växlingar i vattenuttagningen under loppet av en vecka. Tappningen av detta magasin skall anordnas enligt plan, som successivt gemensamt fastställles av representanter för kronan och kraftbolaget.

I överenskommelsen fastställles ytterligare, att kontrahenterna skola, i den mån så utan praktisk olägenhet eller nämnvärda kostnader låter sig göra, vidtaga sådana anordningar eller sådan omläggning av sin drift eller tåla sådant intrång, som medför förbättring i det ekonomiska utbytet i den andra kontrahentens kraftstation. I möjligaste mån skulle sålunda kraftstationerna samarbeta efter samma grunder, som om de omhänderhafts av en och samma ägare.

Genom uppgörelsen skulle kronan från och med den tid, då kraftstationen vid Karsefors färdigbyggs, påtaga sig en viss andel i kostnaden för dammsjön i Skogabyfallen, motsvarande den del, varmed Karseforsens fallhöjd ingår i den sammanlagda fallhöjden för Skogabyfallen och Karseforsen. Denna utgift uppgår till högst 756,000 kronor. Ytterligare skulle kronan förpliktas att vid Karseforsens utbyggande vidtaga de relativt oväsentliga åtgärder, som erfordras för det elektriska samarbetet mellan Karseforsen och Skogabystationen. De ovan angivna fördelar, kronan ernår genom överenskommelsen, äro emellertid av mångdubbelt större värde än ifrågavarande utgifter.

Sydsvenska kraftaktiebolaget har i en den 30 september 1916 dagtecknad skrivelse till domhavanden i Höks härad anhållit om laga syn för bebyggande av Skogabyfallen. I byggnadsplanen ingår regleringsdammen för nämnda dammsjö. Överenskommelsen mellan vattenfallsstyrelsen och kraftbolaget utgör en nödvändig förutsättning för att vattenfallsstyrelsen skall anse sig kunna medgiva det av kraftaktiebolaget hos häradsrätten begärda dämningstillståndet. Då denna överenskommelse är av stort värde för kronan, och då kraftbolaget, som förser ett flertal större städer i sydvästra Sverige med elektrisk energi, har stort behov att snarast möjligt sätta byggandet i gång, tillåter vattenfallsstyrelsen sig härmed hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes åt detta ärende ägna så skyndsamt handläggning som möjligt. Det av kraftaktiebolaget väckta synmålet är av häradsrätten uppskjutet för meddelande av slutlig dom till den 15 nästkommande april, och önskligt vore, om vattenfallsstyrelsen vore i tillfälle att då medgiva bolagets ansökan på de i den avslutade överenskommelsen angivna villkor.»

På grund av vad sålunda anförts har vattenfallsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte godkänna den med kraftbolaget ingångna överenskommelsen.

För ett ekonomiskt tillvaratagande av vattenkraften i Karseforsen är det av vikt, att Skogabyfallen och Karseforsen utbyggas efter enhetlig plan och att en tillfredsställande reglering av vattenavrinningen vid fallen kommer till stånd. Då kraftbolaget har för avsikt att så snart som möjligt utbygga Skogabyfallen, torde det nu föreliggande tillfället att lösa detta spörsmål icke böra försummas.

Departements-
chefen.

Genom den ingångna överenskommelsen tillförsäkras kronan rätt att genom uppdämning ovanför Karseforsen skapa för ett blivande kraftverk erforderligt utjämningsmagasin mellan de båda fallen. Den kraft, som därigenom skulle berövas kraftbolaget, skulle kronan ersätta genom motsvarande leverans av energi. En ännu effektivare vattenhushållning möjliggöres därigenom, att bolaget förpliktat sig att ovanför Skogabyfallen genom uppdämning åstadkomma en dammsjö med dimensioner tillräckliga att utjämna växlingarna i vattenuttagningen under loppet av en vecka. Vidare säkerställas genom avtalet ett för de båda kontrahenterna gynnsamt samarbete.

Utöver kostnaden för vissa anordningar för möjliggörande av samverkan mellan de blivande kraftverken utgöres den direkta utgift för statsverket, som komme att föranledas av överenskommelsen, av kronans andel i kostnaderna för ovannämnda dammsjö. Berörda andel är beräknad till 63 % av den totala uppdämningskostnaden — motsvarande den del, varmed Karseforsen ingår i den sammanlagda fallhöjden för Karseforsen och Skogabyfallen — dock högst 756,000 kronor. Förpliktelsen att

gälda denna kostnad inträder emellertid först sedan en kraftstation för Karseforsens utnyttjande blivit fullbordad och tagen i bruk. I samband med framtida beslut om en dylik anläggning torde därför medel böra anvisas för ifrågavarande ändamål.

Enligt det preliminära avtalet erfordras för ifrågavarande överenskommelses giltighet, att densamma blivit av Kungl. Maj:t godkänd senast den 1 april 1918. Sedermera har kraftbolaget, på framställning av vattenfallsstyrelsen, medgivit, att den tid, inom vilken Kungl. Maj:ts godkännande skulle lämnas, finge förlängas till den 1 juni 1918. Samtidigt har dock bolaget framhållit de stora olägenheter, som träffade bolaget och jämväl hela den trakt, till vilken bolaget levererade elektrisk energi, därest utbyggandet av Skogabyfallen bleve fördröjt.

De fördelar, som kronan tillförsäkras genom den föreliggande överenskommelsen, synas betydande. Jag tillstyrker därför styrelsens framställning om avtalets godkännande. Med hänsyn till de ekonomiska förpliktelser för statsverket, som därav följa, torde emellertid riksdagens yttrande i frågan böra inhämtas.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att överenskommelse mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Sydsvenska kraftaktiebolaget, å andra sidan, angående vattenhushållningen vid Skogabyfallen samt nedanför desamma i Lagan belägna vattenfall må träffas i huvudsaklig överensstämmelse med ovan angivna grunder.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Conr. Falkenberg.

*Bilaga.***Kontrakt**

mellan kungl. vattenfallsstyrelsen, här nedan kallad styrelsen, för Kungl. Maj:t och kronan såsom ägare av Karseforsen och nedanför i Lagan belägna vattenfall, och Sydsvenska kraftaktiebolaget, här nedan kallat kraftbolaget, såsom ägare av Skogabyfallen, angående vattenhushållningen vid nämnda fall.

§ 1.

Denna överenskommelse, som är avsedd att gälla för all framtid, äger giltighet endast under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande, vilket bör lämnas senast den 1 april 1918.

Förutsättningar för kontraktets giltighet.

§ 2.

Mom. 1. Kraftbolaget förbinder sig att i och för bildande av utjämningsmagasin mellan Skogabyfallen och Karseforsen under alla förhållanden, och sålunda även då vattenståndet före Karseforsens bebyggande eljest varit lägre, tåla uppdamning av vattenytan ovanför Karseforsen intill en höjd å den på vidfogade karta utmärkta punkten A) å gränslinjen mellan kronans nuvarande egendomar ovanför Karseforsen och kraftbolagets nuvarande egendomar nedanför Skogaby av 34,22 m. över havets medelvattenyta. Det anmärkes här, att kraftbolaget är förpliktat att även efter Karseforsens bebyggande tåla högre vattenstånd vid punkt A) än + 34,22 m., i den mån sådana vid större vattenföringar i Lagan uppstå eller skulle uppstå utan dammbyggnad vid Karseforsen.

Utgjämningsmagasin mellan Skogabyfallen och Karseforsen.

Kraftbolaget förbinder sig vidare att vid de tillfällen, då vattenföringen vid Skogabyfallen överskrider 300 sm³, tåla en höjning av de ovan angivna vattenstånden med ytterligare 10 cm. Havets medelvattenyta antages ligga 30,22 m. under hydrografiska byråns fix nr 371, belägen å stupet å högsta punkten av det klipparti, som skjuter ut i Lagan c:a 20 meter nedströms om det stora fallet vid Karseforsen. Den tillfälliga höjning av dämningen utöver vad ovan angivits, som föranledes av sådan ökad tappning vid Skogabyfallen, vilken icke kunnat av styrelsen i god tid förutses, skall av kraftbolaget tålas.

Kronan förbinder sig att ersätta kraftbolaget den energi, som berövas kraftbolaget genom ovan angivna uppdamning, i den mån den blir förorsakad av kronans anläggningar vid Karseforsen, sålunda, att den för varje vecka genom uppdamningen förlorade energin under nästföljande vecka tillhandahållas kraftbolaget i kraftstationen vid Skogabyfallen i form av elektrisk trefasenergi av 50 perioder och c:a 10 kw., varvid antages, *dels* att verkningsgraden vid omsättningen av naturkraften i elektrisk energi uppgår till sjuttiofem (75) procent, *dels* att ersättning icke skall lämnas för större vattenmängd, än Skogabyfallen kunnat tillgodogöra, samt *dels* slutligen att energin skall för varje vecka återgäldas under

följande vecka på tid och med effekt, som kraftbolaget bestämmer, dock med högst ettusen (1,000) kilowatt, varvid styrelsen skall, därest energin på grund av force majeure icke kan återgäldas på detta sätt, betala den med ett pris per kilowattimme, motsvarande värdet av 1 kg. kol av 6,500 kaloriers effektivt värmevärde, fritt upplag Malmö.

Mom. 2. Den skyldighet att tåla uppdämning, som kraftbolaget enligt mom. 1 här ovan åtagit sig, utgör besvär och last, som till förmån för de kronan tillhöriga Karsefors och Laholms vattenfall jämte därintill belägna, under styrelsens förvaltning stående fastigheter inom Laholms och Ysby socknar lagts å kraftbolaget tillhöriga Skogabyfallen och därintill belägna, för fallens utnyttjande förvärvade fastigheter, som av uppdämningen beröras. Kraftbolaget medger styrelsen rätt att till säkerhet för beståndet av denna kronan tillagda rättighet erhålla servitutsinteckning med bästa förmånsrätt i kraftbolagets nyssnämnda fastigheter.

Kraftbolaget förbinder sig att, så snart dessa fastigheter blivit i vederbörlig ordning uppmätta och avsöndrade från stamhemmanen, i ett särskilt tillägg till detta kontrakt angiva den kamerala beteckningen å de fastigheter, däri inteckning på ovan angivna grunder må meddelas.

§ 3.

Bildande
av dammsjö
ovanför Sko-
gabyfallen.

Mom. 1. Kraftbolaget förbinder sig att snarast möjligt ovanför Skogabyfallen, i enlighet med den plan, som blivit inför Höks häradsrätt framlagd i det av kraftbolaget väckta, på prövning beroende ärendet rörande häradsrättens tillstånd till dammbyggnad vid Gosterbygget, anordna en dammsjö med ett regleringsmagasin av ca 6 miljoner kbm. vid 2 meters tappningshöjd för reglering av avrinningen genom Skogabyfallen i enlighet med nedan angivna bestämmelser.

Kostnaden för uppdämningen skall gäldas av kraftbolaget. Kronan skall, så snart kraftstation för Karseforsens utnyttjande blivit byggd och tagen i drift samt dammsjön med dammbyggnader efter laga kraftvunnen dom blivit anordnad, betala kraftbolaget sextiotre (63) procent av den totala uppdämningskostnaden, dock högst 756,000 kronor, utgörande 63 % av en beräknad totalkostnad av 1,200,000 kronor.

Förenämnda totalkostnad utgöres av kostnaderna för själva dammsjöns anordnande, såsom därför erforderliga markförvärv, invallningar, vägomläggningar och skadeersättningar, av vad slag de vara må, ävensom administrationskostnader och ränteförluster intill tiden för igångsättningen av kraftbolagets kraftstation vid Skogabyfallen. Till denna kostnad höra sålunda icke kostnaderna för sådana för indämningen använda delar av kraftanläggningen, som erfordras speciellt för kraftstationen vid Skogaby, såsom huvuddammbyggnad, turbinsumpar med tillbehör, tilloppskanal samt utskovsöppningar och luckor, vilka delar äro inneslutna inom det med rätt streck begränsade området å den karta, som bilägges denna överenskommelse. Dessa utskovsöppningar och luckor skola utföras i enlighet med av styrelsen godkänd plan.

Skadestånd och andra utgifter, som årligen gäldas med hänsyn till uppdämningen, och vilka, kapitaliserade efter fem procent, äro inräknade i ovan angivna totalkostnad 1,200,000 kronor, skola före Karseforsens utnyttjande betalas enbart av kraftbolaget, men efter denna tidpunkt fördelas mellan kronan

och kraftbolaget, så att kronan betalar sextiotre (63) procent och kraftbolaget trettiosju (37) procent. Därest bolaget förvärvat markområden eller fastigheter utöver dem, som erfordras för själva dammsjöns anordnande, skall skäligt avdrag härför göras vid beräkning av totalkostnaden.

Mom. 2. Kraftbolaget förbinder sig att för all framtid vidmakthålla de för dammsjön och dess utnyttjande erforderliga dammanläggningar.

Skulle dessa anläggningar på grund av olyckshändelse eller andra orsaker förstöras, åligger det sålunda kraftbolaget att inom skälig tid påbörja och fullfölja deras återuppbyggande. Underlåtelse härutinnan medför för kronan rätt att verkställa återuppbyggandet. Kostnaden härför skall i så fall, därest den icke inom skälig tid av bolaget betalas, ersättas kronan genom att kronan berättigas uttaga så många kilowatt av bolagets tillgängliga kraft, som i värde motsvarar kostnaden.

Skulle kraftbolaget underlåta att underhålla anläggningarna, så att fara för deras bestånd föreligger, är kronan likaledes berättigad att företaga för anläggningarnas vidmakthållande nödiga arbeten, och skall kostnaden härför, därest den ej av bolaget kontant gäldas, kronan ersättas genom leverans av elektrisk energi till motsvarande värde.

§ 4.

Mom. 1. Angående regleringen av avrinningen från dammsjön ovan Skogabyfallen skola gälla följande huvudgrunder:

Bestämmelser
om reglering
av vattenav-
rinningen
från damm-
sjön ovan
Skogabyfallen

a) Avtappningen från dammsjön ovanför Skogabyfallen skall av kraftbolaget handhas så, att såvitt möjligt vattenkraften vid vardera av anläggningarna vid Skogabyfallen och Karseforsen kan av kraftbolaget resp. styrelsen tillgodogöras med bästa ekonomiska utbyte för ägarne;

b) Kortvariga olikheter i vattenförbrukningen vid de båda kraftstationerna skola utjämnas av magasinet mellan de båda fallen;

c) Kontrahenterna förbinda sig att, i den mån så utan praktiska olägenheter eller nämnvärda kostnader låter sig göra, vidtaga sådana anordningar eller sådan omläggning av sin drift eller tåla sådant intrång, som medför förbättring av det ekonomiska utbytet vid den andra kontrahenten i mom. a) angivna kraftstation;

d) Avtappningen ur dammsjön får icke drivas längre än att skälig marginal återstår vid den dagliga tappningsperiodens slut.

Mom. 2. I enlighet med de i mom. 1 här ovan angivna huvudgrunder skola tills vidare tillämpas följande detaljbestämmelser:

a) I den mån så låter sig göra utan praktiska olägenheter eller nämnvärda kostnader för styrelsen, förbinder sig styrelsen dels att under sön- och helgdagar emottaga överskottsenergi från kraftbolaget, dels att under fortsättningen av samma vecka med styrelsens maskineri vid Karseforsen tillhandahålla kraftbolaget ett energibelopp, motsvarande 75 % av den sålunda mottagna energimängden. Uttages icke detta belopp av kraftbolaget under veckan, upphör styrelsens nyss angivna skyldighet;

b) Om kontrahenterna periodvis under samma dygn hava olika vattenföring och denna icke lämpligen utjämnas av i § 3 omnämnda magasin mellan fallen, men utjämning kan nås därigenom, att kontrahenterna växelvis leverera

kraft till varandra, skola kontrahenterna vara skyldiga därtill, för såvitt detsamma utan praktisk olägenhet vad maskineri eller vattentillgång eller nämnvärda kostnader låter sig göra. Mottagen energi skall återgäldas inom 24 timmar eller betalas till pris, som nedan i mom. c) är angivet;

c) Elektrisk överskottskraft, som är disponibel i en av kontrahenternas kraftsystem, samtidigt som brist av längre varaktighet än under mom. 2 b) angivits råder vid den andra kontrahentens kraftsystem, skall vid anfordran av den senare tillhandahållas till pris, som tills vidare per nyttiggjord kilowattimme hos mottagaren motsvarar 75 % av kostnaden för 1 kg. kol med 6,500 kaloriers värmevärde, fritt upplag Malmö. Angående kostnaden för de anordningar, som erfordras för tillgodogörande av överskottskraft, träffas särskild överenskommelse;

d) Därest kontrahenterna hava olika önsknings beträffande tappningen ur dammsjön ovanför Skogabyfallen, skall sammanjämkningen ske på sådant sätt, att vardera kontrahenten åsamkas lika stor energiförlust per fallmeter.

Mom. 3. Vardera kontrahenten är berättigad att, sedan fem år förflutit från det kraftbolagets nu ifrågavarande anläggningar tagits i bruk, påfordra ändring i de ovan i mom. 2 angivna detaljbestämmelser rörande vattenregleringen. Sedan dylik ändring skett, må fråga om ny ändring upptagas först sedan 10 år förflutit och så vidare allt framgent.

§ 5.

Garanti för
kraftuttagning
tills vidare
för Laholms
stads räkning.

Kraftbolaget garanterar, att, därest den genom detta kontrakt medgivna vattenregleringen i Lagan kommer att utgöra hinder för Laholms stad att er- hålla elektrisk energi i samma omfattning som hittills, i stället, därest staden så påfordrar, utan ersättning i stadens elektricitetsverk tillhandahålla vederbörande elektrisk energi, motsvarande den lidna förlusten, i form av 50-periodig elektrisk energi av högst 20,000 volts spänning.

§ 6.

Angående
kraftledning
mellan Sko-
gabyfallen
och Karse-
forsen m. m.

Detta kontrakt förutsätter, att, därest kraftstationen vid Karseforsen utföres för annan strömart än 50-periodig trefasström, på kronans bekostnad i densamma insättes maskineri, medelst vilket 50-periodig trefasström kan omformas till den i Karseforsen använda strömarten och vice versa.

Den kraftledning för 10 kw., som erfordras mellan Karseforsen och Skoga- bystationen, bekostas till hälften av vardera kontrahenten.

§ 7.

Force majeure.

Med force majeure avses i detta kontrakt strejk, av vederbörande organisa- tion påbjuden lockout, krig, i vilket Sverige deltagar, uppror, eldsvåda, olycks- händelse, felkoppling eller annan omständighet, som urståndsätter kontrahent att fullgöra åtagande enligt detta kontrakt, dock med undantag för ekonomisk inkapacitet.

§ 8.

Opartisk sak-
kunnig för
tappningen.

Därest endera kontrahenten så fordrar, skall en opartisk, sakkunnig person tillsättas, vilken äger att själv eller genom annan öva kontroll över, att tappnin-

gen såväl vid dammen som genom Skogaby kraftverk behörigen handhaves. Därest kontrahenterna icke enas om valet av sådan person, skall han utses av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

§ 9.

Kraftbolaget förbinder sig att varken direkt eller indirekt förhindra kronan att enligt av styrelsen uppgjord plan utbygga Laholmsfallet och förpliktar sig sålunda kraftbolaget att återkalla de yrkanden, som å bolagets vägnar framställts vid Höks häradsrätt mot styrelsens ansökan om tillstånd till Laholmsfallets bebyggande.

Angående
utbyggnad av
Laholms-
fallet och
Karseforsen.

Likaledes förbinder sig kraftbolaget att, när kronan kommer att i en framtid göra laga ansökan om tillstånd till Karseforsens bebyggande, icke bestrida denna ansökan, under förutsättning att den dämning, som ingår i den vid ansökningen fogade planen, överensstämmer med detta kontrakts innehåll.

§ 10.

Skulle meningsskiljaktighet uppstå mellan styrelsen och kraftbolaget angående tolkningen eller tillämpningen av detta kontrakt, skall saken hänskjutas till avgörande av tre opartiska sakkunniga enligt gällande lag om skiljemän. Skulle kontrahent icke åtnöjas med det avgörande, som träffas av sålunda utsedda sakkunniga, är han berättigad att inom en månad efter det han därav erhållit del draga frågan under domstols prövning. Har ingendera kontrahenten inom nämnda tid instämt saken till domstol, är det beslut, som meddelats av nyssnämnda sakkunniga, ovillkorligen bindande för kontrahenterna.

Skiljedom.

§ 11.

Det åligger bolaget att göra allt, vad på bolaget ankommer, för erhållande av laga kraftvunnet tillstånd till anordnande av dammsjön med tillhörande dammbyggnader. Därest bolaget det oaktat icke inom tio år erhåller dylikt tillstånd, är detta avtal förfallet.

§ 12.

Med detta kontrakt, varav två lika lydande exemplar upprättats och utväxlats, förklara vi oss nöjda.

Stockholm den 11 februari 1918.

Malmö den 8 februari 1918.

Kungl. Vattenfallsstyrelsen.

För Sydsvenska kraftaktiebolaget.

F. VILH. HANSEN.

AUG. SCHMITZ.

Fr. Malm.

F. von der Lancken.

Herrar Aug. Schmitz' och F. von der Lanckens egenhändiga namnteckningar bevittnas av:

Arthur Nyström.

H. Persson.